

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

2025 METŲ PENSIJŲ ANUITETŲ FONDO ATASKAITŲ RINKINIO FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2026 m. gegužės 15 d.

Nr. FAE-4

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Pakartotinai naudoti šį dokumentą leidžiama pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją: pakartotinis naudojimas leidžiamas, jei tinkamai nurodoma autorystė ir pakeitimai.

Audito grupė: Giedrė Stalauskienė (departamento vadovė), Milda Marozienė (grupės vadovė), Rasa Pašilienė, Ramūnas Viederis.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos bankui, Valstybinio socialinio fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Viršelio nuotrauka: viršelio vaizdas sukurtas naudojant DI (DALL-E).

TURINYS

ĮŽANGA	4
AUDITO REZULTATAI	5
1. METINIŲ ATASKAITŲ RINKINYS VISAIS REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS TEISINGAS	5
2. NUO 2026 M. GAUNAMAS 3 PROC. ATSKAITYMAS – REIKŠMINGAS FONDO ADMINISTRAVIMO SĄNAUDŲ DENGIMO ŠALTINIS	6
3. PAPILDOMŲ PENSIJŲ ĮMOKŲ MOKĖJIMAS GALIMAS TIK ESANT AKTYVIAM DALYVAVIMUI KAUPIME	7
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	10
PRIEDAI	11
1 priedas. Audito apimtis ir metodai	11
2 priedas. Pensijų fondo dalyvio (ar jo darbdavio dalyvio naudai) įmokėtų papildomų pensijų įmokų teisinis režimas	14

IŽANGA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Pensijų kaupimo (toliau – PKĮ) ir Valstybės kontrolės įstatymais¹, atlikome 2025 metų Pensijų anuitetų fondo ataskaitų rinkinio finansinį auditą. Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kurie apima tarptautinius audito standartus. Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl fondo metinių ataskaitų rinkinio pareiškiama audito išvadoje. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti ataskaitos priede „Audito apimtis ir metodai“ (11–13 psl.).

Pensijų anuitetų fondo paskirtis

Nuo 2020 m. liepos 1 d., Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – VSDF) valdybai tapus centralizuota pensijų anuitetų mokėtoja, savo veiklą pradėjo išteklų fondas – Pensijų anuitetų fondas. Šio fondo išteklius sudaro vienkartinės dalyvių įmokos, pajamos už investuotą fondo turtą, skolinti ir kiti teisėtai gauti pinigai. Pensijų anuitetų fondo ištekliai gali būti naudojami tik pensijų anuitetų išmokoms mokėti, fondo valdymo ir administravimo sąnaudoms padengti, investicinei veiklai vykdyti, kitiems mokėjimams, numatytiems pensijų anuitetų mokėtojo patvirtintuose teisės aktuose, atlikti.

Pensijų anuitetų mokėtojo veiklos tikslas – užtikrinti pensijų anuitetų mokėjimą jų gavėjams iki gyvos galvos, siekiant jiems didžiausios naudos ir Pensijų anuitetų fondo turtą valdant skaidriai, tvariai². Kaip pensijų anuitetų mokėtojas įgyvendina šį tikslą, veikdama kolegialiai, prižiūri Pensijų anuitetų taryba³.

Pensijų anuitetų fondo apskaitą atskirai nuo savo, kaip biudžetinės įstaigos, apskaitos tvarko ir ataskaitas sudaro VSDF valdyba. Vadovaujantis PKĮ⁴, Pensijų anuitetų fondo biudžetas tvirtinamas Lietuvos Respublikos atitinkamų metų Pensijų anuitetų fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu.

Pensijų anuitetų fondo metinių ataskaitų rinkinys ne vėliau kaip iki kitų metų balandžio 1 d. parengiamas ir pateikiamas Valstybės kontrolei, o iki gegužės 5 d. – Vyriausybei, kuri, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui ne vėliau kaip iki gegužės 15 d. Valstybės kontrolė ne vėliau kaip iki gegužės 15 d. Seimui pateikia valstybinio audito išvadą ir audito ataskaitą dėl audituoto metinių ataskaitų rinkinio⁵. Fondo metinių ataskaitų rinkinys kartu su Valstybės kontrolės atlikto šio ataskaitų rinkinio audito išvada paskelbiami pensijų anuitetų mokėtojo interneto svetainėje ne vėliau kaip iki kitų ataskaitinių metų birželio 1 dienos⁶.

¹ PKĮ, 35(10) str. 4 d. ir Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 4 p.

² Ten pat, 35(1) str. 1 d.

³ Ten pat, 35(2) str. 1 ir 2 d.

⁴ Ten pat, 35(10) str. 1 d.

⁵ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo priedas.

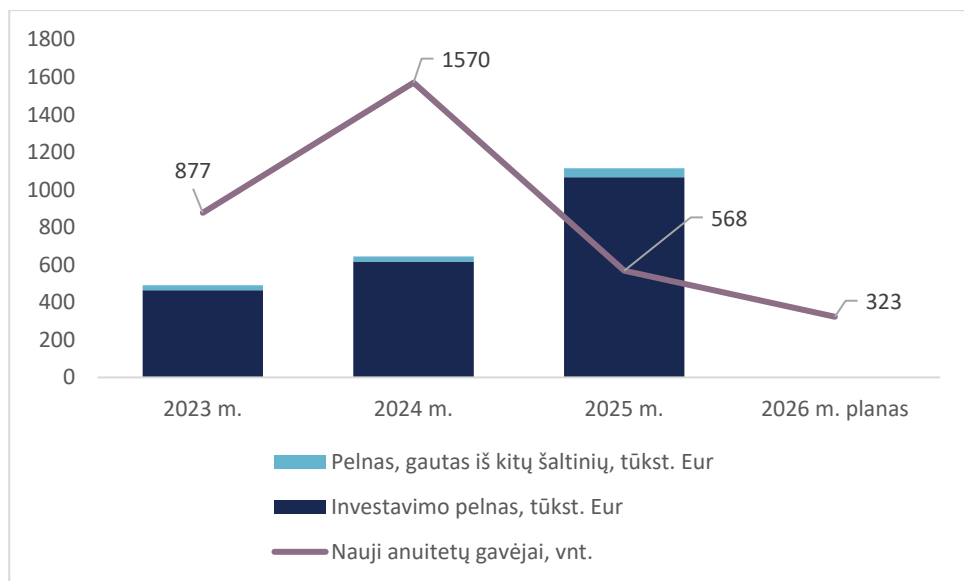
⁶ PKĮ, 35(11) str. 1 d.

AUDITO REZULTATAI

1. METINIŲ ATASKAITŲ RINKINYS VISAIS REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS TEISINGAS

1. Pensijų anuitetų fondo (toliau – fondas) metinių ataskaitų rinkinys rengiamas vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais. 2025 m. fondo ataskaitų rinkinio reikšmingų duomenų iškraipymų nenustatėme, duomenys visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingi.
2. 2025 m. pabaigoje fonde buvo 4 911 pensijų anuitetų gavėjų, iš kurių 568 anuitetą įsigijo ataskaitiniais metais, t. y. 71 proc. mažiau nei planuota (tam įtakos turėjo rengiami PKĮ pakeitimai) ir 64 proc. mažiau nei 2024 m. (1 pav.). Rengiant 2026 m. biudžetą⁷, buvo įvertinta galima PKĮ pakeitimų įtaka (numatomas pasitrauksiančių iš pensijų kaupimo sistemos asmenų skaičius ir pakelta privaloma pensijų anuiteto įsigijimo riba) ir suplanuotas 43 proc. mažesnis naujų anuitetą įsigijančių asmenų skaičius.

1 pav. Nauji anuitetų gavėjai ir pelno paskirstymas

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Pensijų anuitetų fondo vyriausiojo aktuario ataskaitų duomenis ir Pensijų anuitetų fondo biudžeto atitinkamų metų rodiklių patvirtinimo įstatymų duomenis.

3. Pensijų anuitetų mokėtojas, siekdamas užtikrinti anuitetų gavėjams didžiausią naudą, vadovaudamasis patvirtinta turto investavimo strategija ir investavimo politika⁸, investuoja fondo turtą, o gautą pelną paskirsto pensijų anuitetų gavėjams. 2025 m. buvo paskirstytas ir išmokėtas 47,6 tūkst. Eur (71 proc. daugiau nei 2024 m.) pelnas, kuris susiformavo iš kitų šaltinių, t. y. fondo uždirtas pelnas dėl sumažintos pirmosios pensijų

⁷ 2025-10-17 Pensijų anuitetų fondo biudžeto 2026 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo projektas, Nr. XVP-863.

⁸ VSDF valdybos direktoriaus 2022-05-31 įsakymas Nr. V-211.

anuitetų išmokos⁹. Šis pelnas buvo išmokėtas vienkartinėmis išmokomis. Taip pat nuo 2023 m. paskirstomas investavimo pelnas pensijų anuitetų didinimui. 2025 m. paskirstyta 1 064,7 tūkst. Eur (73 proc. daugiau nei 2024 m.) investavimo pelno, kurį padalinus anuitetų gavėjams, mokamas anuitetas vidutiniškai padidėjo 2,4 proc. (14 proc. daugiau nei 2024 m.). Patikrinę pelno apskaičiavimą ir jo paskirstymą anuitetų gavėjams, neatitikimų nenustatėme.

2. NUO 2026 M. GAUNAMAS 3 PROC. ATSKAITYMAS – REIKŠMINGAS FONDO ADMINISTRAVIMO SĄNAUDŲ DENGIMO ŠALTINIS

4. Pensijų anuitetų mokėjimo veiklos valdymas ir administravimas finansuojami iš skirto atskaitymo – ne daugiau kaip 3 proc. vienkartinių įmokų, kurias į fondą perveda pensijų kaupimo bendrovės¹⁰. Pensijų anuitetų fondo biudžeto atitinkamų metų rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinamas atskaitymas, kuris 2021–2025 m. sudarė 2,5 proc. vienkartinių įmokų.
5. Jeigu atskaitymų iš vienkartinių įmokų nepakanka valdymo ir administravimo sąnaudoms padengti, gali būti imama valstybės perskolinama paskola¹¹. Iki 2025 m. pabaigos Finansų ministerija suteikė tris paskolas¹², iš kurių pensijų anuitetų veiklai finansuoti panaudota 391,1 tūkst. Eur.
6. Dėl priimtų PKĮ pakeitimų fondo 2025 m. pensijų anuitetų įmokų ir su jomis susijusių atskaitymų apimtys reikšmingai sumažėjo – jos buvo 51 proc. mažesnės nei planuota. Rengiant 2026 m. fondo biudžetą, taip pat buvo numatomos mažesnės įmokos ir atskaitymai, todėl trūkstamoms administravimo sąnaudoms padengti buvo suplanuotas¹³ papildomas skolinimosi poreikis (330,8 tūkst. Eur).
7. Priėmus PKĮ pakeitimus, nuo 2026 m. fondas pradėjo gauti papildomus 3 proc. atskaitymus nuo dalyvių iš pensijų kaupimo fondų atsiimamos sukaupto turto dalies. 2026 m. I ketv. duomenimis, fondas gavo daugiau kaip 3,8 mln. Eur papildomų pajamų¹⁴. Tai naujas ir reikšmingas fondo finansavimo šaltinis, kuris visiškai padengia paskolų poreikį, tad papildomai skolintis nenumatoma.
8. Pensijų anuitetų fondui pervesto 3 proc. atskaitymo iš pensijų turto panaudojimo tvarkos apraše¹⁵ nustatytos atskaitymo sumų panaudojimo taisyklės ir procedūros, atsižvelgiant į prioritetus: administravimo sąnaudoms finansuoti (įskaitant 7-erių metų dydžio rezervo sukaupimą); einamųjų metų valstybės paskolų dalies grąžinimui; einamojo mėnesio

⁹ VSDF valdybos direktoriaus 2026-03-25 įsakymu Nr. V-142 patvirtintos Pensijų anuitetų fondo vyriausiojo aktuario 2025 metų ataskaitos duomenimis.

¹⁰ PKĮ, 35(12) str. 1 d.

¹¹ PKĮ, 35(12) str. 2 d.

¹² Vyriausybės 2020-07-16 nutarimas Nr. 801 (136,1 tūkst. Eur panaudota 2020–2021 m.); 2021-11-24 nutarimas Nr. 974 (108,0 tūkst. Eur panaudota 2022 m.); 2023-05-17 nutarimas Nr. 373 (147,0 tūkst. Eur panaudota 2023–2025 m.).

¹³ Pensijų anuitetų fondo biudžeto 2026 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas, 3 str.

¹⁴ VSDF valdybos direktoriaus 2026-03-25 įsakymu Nr. V-142 patvirtintos Pensijų anuitetų fondo vyriausiojo aktuario 2025 metų ataskaitos duomenimis.

¹⁵ VSDF valdybos direktoriaus 2026-03-04 įsakymas Nr. V-98.

įsipareigojimų įvykdymui (pensijų anuitetų mokėjimui, įskaitant grąžinamas lėšas pensijų anuitetų gavėjams); pensijų anuitetų indeksavimui.

3. PAPILDOMŲ PENSIJŲ ĮMOKŲ MOKĖJIMAS GALIMAS TIK ESANT AKTYVIAM DALYVAVIMUI KAUPIME

9. Pagal PKĮ nuostatas, pensijų fondo dalyvis, mokantis PKĮ 8 str. 1 d. nurodytą 3 proc. dydžio pensijų įmoką nuo pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, turi teisę į savo pensijos sąskaitą mokėti ir papildomas, savo pasirinkto dydžio pensijų įmokas. Teisę mokėti papildomas pensijų įmokas dalyvio naudai taip pat turi jo darbdavys¹⁶.
10. Pažymėtina, kad dalyvio teisė mokėti papildomas pensijų įmokas siejama su aktyviu dalyvio dalyvavimu pensijų kaupime. Papildomas pensijų įmokų mokėjimas galimas tik tuo atveju, kai pats dalyvis moka PKĮ 8 str. 1 d. nustatytą 3 proc. dydžio pensijų įmoką. PKĮ 8 str. 3 d. nustatyta, kad mokėti pensijų įmokas dalyvio naudai turi teisę ir dalyvio darbdavys (darbdaviai), tačiau darbdavio teisė PKĮ nėra aiškiai susieta su dalyvio mokamomis 3 proc. įmokomis.
11. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – SADM) pažymi¹⁷, kad net ir nuo 2026-01-01 įsigalioję PKĮ pakeitimai, suteikiantys galimybę neribotą kartų skaičių stabdyti pensijų įmokų mokėjimą 12-kai mėnesių (t. y. 3 proc. įmoka gali būti sustabdyta visą dalyvavimo pensijų kaupime laikotarpį¹⁸), nekeičia esminės papildomų įmokų mokėjimo sąlygos – jos galimos tik esant aktyviam dalyvio dalyvavimui II pakopos pensijų kaupime. Pensijų fondo dalyvio (ar jo darbdavio dalyvio naudai) mokamų papildomų įmokų teisinio režimo sąlygos pateiktos 2 priede.
12. Audito metu kreipėmės¹⁹ į visas pensijų kaupimo bendroves²⁰, prašydami pateikti informaciją apie pensijų fondo dalyvių, 2019 m. sustabdžiusių pensijų kaupimą, papildomas (pasirinkto dydžio) pensijų įmokas, kurias jie patys arba jų naudai darbdaviai 2019–2025 m. laikotarpiu tiesiogiai pervedė į dalyvio pensijos sąskaitą. Bendrovių taip pat paprašyta pateikti informaciją apie bendrovių informacinėse sistemose įdiegtus funkcionalumus tokiems mokėjimams atlikti, taikomas kontrolės priemonės bei klientams teikiamas konsultacijas dėl papildomų pensijų įmokų mokėjimo.
13. Iš pensijų kaupimo bendrovių gauta informacija patvirtino, kad buvo atvejų, kai pensijų fondo dalyviai, 2019 m. sustabdę pensijų kaupimą, 2019–2025 m. laikotarpiu mokėjo

¹⁶ PKĮ, 8 str. 3 d.

¹⁷ 2026-02-25 raštas Nr. GD-701.

¹⁸ PKĮ 13 str. 1 d.

¹⁹ 2026-02-26 raštai Nr. SD-(120-9.1.1-E-6282)-180; Nr. SD-(120-9.1.1-E-6282)-181; Nr. SD-(120-9.1.1-E-6282)-182; Nr. SD-(120-9.1.1-E-6282)-183; Nr. SD-(120-9.1.1-E-6282)-184; Nr. SD-(120-9.1.1-E-6282)-185.

²⁰ UAB „Swedbank investicijų valdymas“, UAB „Artea Asset Management“, UAB „Allianz Lietuva gyvybės draudimas“, UAB „Luminor investicijų valdymas“, UAB „SEB investicijų valdymas“, UAB „GOINDEX“.

papildomas (pasirinkto dydžio) įmokas²¹ į savo pensijų sąskaitas. Taip pat buvo atvejų, kai tokias įmokas fondo dalyvio naudai mokėjo jo darbdavys²².

14. Audito metu taip pat kreipėmės²³ į Lietuvos banką, kaip pensijų kaupimo bendrovių veiklą prižiūrinčią instituciją²⁴, siekdami išsiaiškinti, ar priežiūros metu vertinamas PKĮ nustatytų papildomų pensijų įmokų mokėjimo tvarkos laikymasis, taip pat kokios teisinės pasekmės taikomos bendrovėms, priėmusioms papildomas įmokas iš dalyvių ar jų darbdavių, kai dalyviai yra sustabdę pagrindinių įmokų mokėjimą.
15. Lietuvos bankas informavo²⁵, kad iki šiol nėra atlikęs tikslinių vertinimų dėl PKĮ nustatytų papildomų pensijų įmokų mokėjimo tvarkos laikymosi ar pensijų kaupimo bendrovių teisės jas priimti. Lietuvos banko atliekama finansų rinkos priežiūra grindžiama rizikos vertinimu, o papildomų pensijų įmokų sritis nelaikoma kaip kelianti didesnę riziką dalyvių interesams. Be to, pažymėta, kad paties dalyvio mokamų papildomų įmokų priėmimas sustabdymo laikotarpiu gali būti vertinamas kaip neatitinkantis PKĮ 8 str. 3 d., tačiau, vadovaujantis Teisės akto pažeidimo pripažinimo mažareikšmiu tvarkos aprašu²⁶, tikėtina, kad toks pažeidimas būtų laikytinas mažareikšmiu²⁷.
16. Lietuvos banko nuomone, galimybė dalyviui mokėti papildomas įmokas, net ir sustabdžius pagrindinių įmokų mokėjimą, galėtų prisidėti prie lankstesnio kaupimo modelio, geresnio individualių situacijų atliepimo ir leistų veiksmingiau įgyvendinti įstatymo tikslą – skatinti kaupimą senatvės pensijai. Dėl darbdavių mokamų papildomų pensijų įmokų, Lietuvos bankas nurodė, kad PKĮ darbdavio dalyvio naudai mokamų papildomų įmokų nesieja su papildomomis aplinkybėmis, t. y. nesieja su paties dalyvio 3 proc. dydžio pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, pensijų įmokų mokėjimo sąlyga.
17. Atsižvelgiant į nustatytas problemas, SADM pateikė argumentus²⁸ dėl papildomų pensijų įmokų ribojimo (žr. lentelę).

Lentelė. SADM nuomonė ir argumentai dėl papildomų pensijų įmokų mokėjimo ribojimų

- ✓ Kaupimas II pensijų pakopoje savo esme ir teisiniu reguliavimu skiriasi nuo savanoriško pensijų kaupimo III pakopoje. II pakopos pensijų kaupimo sistemą, kaip pensijų sistemos dalį, pripažino ir Konstitucinis Teismas. Būtent dėl to, kad tai yra pensijų sistemos dalis, kaupimas šioje pakopoje yra gana griežtai reguliuojamas, įskaitant ir pensijų įmokos dydį ir mokėjimo tvarką. Pagal PKĮ nuostatas, dalyvių, kaupiančių II pensijų pakopoje, pensijų įmokos dydis yra 3 proc. nuo dalyvio pajamų. Šios įmokos administruojamos kaip privalomos valstybinio socialinio draudimo įmokos (PKĮ 12 str. 1 d.). Papildomos įmokos galimos tik vykdant pagrindinę įmokų mokėjimo prievolę.
- ✓ Nuo 2026 m. įtvirtinta galimybė pensijų kaupimo dalyviams neribotam laikui stabdyti pensijų įmokų pervedimą. Kyla pagrįstas klausimas, ar toks kaupimas, kai asmuo, sustabdęs 3 proc. mėnesines įmokas, jas pakeičia nereguliariomis, mažesnėmis apimties įmokomis (daroma

²¹ UAB „Swedbank investicijų valdymas“, UAB „Arteia Asset Management“, UAB „SEB investicijų valdymas“, UAB „GOINDEX“ duomenimis, bendras dalyvių skaičius – 47; bendra pervestų papildomų įmokų suma – 19,97 tūkst. Eur.

²² UAB „SEB investicijų valdymas“ duomenimis, 1 dalyvio atvejis; pervestų papildomų įmokų suma – 1,1 tūkst. Eur.

²³ 2026-03-16 raštas Nr. SD-(120-9.1.1-E-6282)-237.

²⁴ PKĮ 3 str. 10 d. nustatyta, kad Lietuvos bankas – priežiūros institucija, šio įstatymo, Lietuvos banko įstatymo ir kitų finansų rinkų priežiūrą reguliuojančių įstatymų nustatyta tvarka atliekanti pensijų fondų valdymo įmonių, pensijų anuitetų mokėtojo ir draudimo įmonių veiklos priežiūros funkcijas.

²⁵ 2026-03-30 raštas Nr. 2026/S12-1578.

²⁶ Lietuvos banko valdybos 2020-11-26 nutarimas Nr. 03-175.

²⁷ Mažas mastas, nesukelta neigiamų pasekmių, nelemia dalyvio pensijų turto sumažėjimo, nekelia grėsmės pensijų kaupimo bendrovės veiklos tęstinumui ir finansų sistemos stabilumui ir yra suderinamas su bendruoju pensijų kaupimo sistemos tikslu – skatinti kaupimą senatvei.

²⁸ 2026-04-10 el. laiškas.

prielaida, kad 3 proc. įmokos pervesti neturi galimybių), atitiks II pakopos tikslus – sukaupti papildomoms periodinėms pajamoms senatvei.

- ✓ Sutinkame, kad darbdavių įmokų teisinis reguliavimas nėra pakankamai tikslus. Tačiau ir šiuo atveju, suteikiant teisę darbdaviams mokėti papildomas įmokas, buvo vadovaujamas prezumpcija, kad tokia galimybė turi būti suteikiama aktyviai kaupiantiems dalyviams. Pažymėtina, kad III pakopoje darbdavių įmokos paprastai siejamos su darbuotojų įmokomis, taip užtikrinant abipusį dalyvavimą ir mažinant piktnaudžiavimo riziką, susijusią su mokestinėmis lengvatomis (dėl pelno mokesčio lengvatos ir galimybės taip sumokėti dalį darbo užmokesčio netaikant mokesčių ir įmokų) ar galimybe darbuotojams lanksčiai disponuoti sukauptomis lėšomis (bet kada atsiimti įmokas). Nematome pagrindo II pakopoje taikyti kitokias sąlygas darbdaviams, ypač kai šis kaupimas yra griežčiau reglamentuotas ir negali būti nutrauktas iki senatvės pensijos amžiaus (išskyrus pereinamąjį laikotarpį).
- ✓ Nuo 2025 m. įsigaliojo pakeitimai, kuriais panaikinta gyventojų pajamų mokesčio lengvata naujoms III pakopos pensijų fondų sutartims. Esant galimybei II pakopoje neribotam laikui stabdyti reguliarias įmokas ir kartu mokėti bet kokio dydžio bei periodiškumo papildomas įmokas, būtų sudarytos prielaidos šią sistemą naudoti kaip instrumentą mokestinei naudai gauti. Tokia situacija taip pat gali formuoti nepagrįstus dalyvių lūkesčius dėl teisės į valstybės skatinamąją įmoką.
- ✓ Teisės akto pažeidimo mažareikšmiškumas neturėtų pateisinti ydingą elgseną skatinančius veiksmus. II pakopos pensijų kaupimo tikslas yra reguliarius nustatyto dydžio įmokų mokėjimas, siekiant užtikrinti stabilias papildomas pajamas senatvėje. Todėl priežiūros institucija turėtų įpareigoti pensijų kaupimo bendroves nustatyti mechanizmus, ribojančius papildomų įmokų priėmimą iš dalyvių, sustabdžiusių pagrindines įmokas. Taip pat galėtų būti tikslinamas darbdavių papildomų įmokų teisinis reguliavimas.

18. Taigi, esant sudarytoms techninėms galimybėms pensijų fondų dalyviams (taip pat ir jų darbdaviams už dalyvius) mokėti papildomas pensijų įmokas ir periodinio kaupimo sustabdymo laikotarpiu, yra sudaromos sąlygos nesilaikyti nustatyto papildomų įmokų mokėjimo teisinio reglamentavimo.
19. Įvertinus tai, kad, įsigaliojus PKĮ pakeitimams, nuo 2026 m. nustatytos galimybės pensijų kaupimo dalyviams pasitraukti iš antrosios pensijų pakopos ir išplėstos galimybės neribotą kartų skaičių stabdyti periodinių pensijų įmokų mokėjimą didina teisės aktų neatitikties mokant papildomas pensijų įmokas riziką (galimas neatitikimų masto padidėjimas), rekomenduojame SADM imtis priemonių, kuriomis būtų užkardyta PKĮ 8 str. 3 d. nustatyto teisinio reglamentavimo neatitinkanti papildomų pensijų įmokų mokėjimo (esant sustabdytam periodiniam pensijų įmokų mokėjimui) praktika. Be to, siekiant aiškaus teisinio reglamentavimo dėl darbdavių papildomų įmokų mokėjimo (esant sustabdytam periodiniam pensijų įmokų mokėjimui), rekomenduojame tikslinti PKĮ nuostatas.
20. Šios vidutinės svarbos rekomendacijos įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (10 psl.). Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis: bus sureguliuota darbdavių papildomų įmokų mokėjimo tvarka, dalyvių ir jų darbdavių papildomų pensijų įmokų mokėjimai atitiks nustatytas teisinio reglamentavimo sąlygas, taip panaikinant galimybę papildomas įmokas naudoti kaip instrumentą mokestinei naudai gauti.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija / priemonės	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos* / priemonių** įgyvendinimo terminas
Nustatyta teisinio reglamentavimo neatitinkanti papildomų pensijų įmokų mokėjimo praktika: pensijų fondo dalyviai, 2019 m. sustabdę pensijų kaupimą, į savo pensijų sąskaitą 2019–2025 m. laikotarpiu tiesiogiai pervedė papildomas (pasirinkto dydžio) pensijų įmokas, taip pat tokias įmokas fondo dalyvio naudai pervedė jo darbdavys.	Vidutinės svarbos	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2028-03-31
	1. Įvertinus tai, kad, įsigaliojus PKĮ pakeitimams, nuo 2026 m. nustatytos galimybės pensijų kaupimo dalyviams pasitraukti iš antrosios pensijų pakopos ir išplėstos galimybės neribotą kartų skaičių stabdyti periodinių pensijų įmokų mokėjimą didina teisės aktų neatitikties mokant papildomas pensijų įmokas riziką (galimas neatitikimų masto padidėjimas), imtis priemonių, kuriomis būtų užkardyta PKĮ 8 str. 3 d. nustatyto teisinio reglamentavimo neatitinkanti papildomų pensijų įmokų mokėjimo (esant sustabdytam periodiniam pensijų įmokų mokėjimui) praktika. Be to, siekiant aiškesnio teisinio reglamentavimo dėl darbdavių papildomų įmokų mokėjimo (esant sustabdytam periodiniam pensijų įmokų mokėjimui), rekomenduojame tikslinti PKĮ nuostatas.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2027-03-31
	1.1. Kartu su Lietuvos banku ir Lietuvos investicinių ir pensijų fondų asociacija įvertinti galimas efektyvias priemones, leisiančias užtikrinti papildomų dalyvio įmokų mokėjimą, atitinkantį PKĮ 8 str. 3 dalies nuostatas, ir jas pritaikyti.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2028-03-31
	1.2. Tikslinti PKĮ 8 str. 3 d. dėl darbdavio papildomų įmokų, jų mokėjimą siejant tik su dalyvio mokamomis įmokomis.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2028-03-31

* Priemonės ir terminus joms įgyvendinti ir pokyčiui pasiekti pateikė SADM.

** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės gali būti tikslinamos ar keičiamos Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas pateikiamas Valstybės kontrolės atviruose duomenyse www.valstybeskontrolė.lt.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„2025 metų pensijų anuitetų
fondo ataskaitų rinkinio
finansinio audito rezultatai“
1 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audituojamas 2025 metų Pensijų anuitetų fondo ataskaitų rinkinys:

- ✓ finansinės būklės ataskaita, parengta pagal 2025-12-31 duomenis;
- ✓ veiklos rezultatų ataskaita, parengta pagal 2025-12-31 duomenis;
- ✓ grynojo turto pokyčių ataskaita, parengta pagal 2025-12-31 duomenis;
- ✓ pinigų srautų ataskaita, parengta pagal 2025-12-31 duomenis;
- ✓ aiškinamasis raštas, parengtas pagal 2025-12-31 duomenis.

Vadovaujantis PKĮ 35 (11) str., fondo metinių ataskaitų rinkinyje taip pat pateikiama informacija apie pagrindinius pensijų anuitetų mokėjimo veiklos uždavinius ir jų vykdymą, techninių atidėjinių pakankamumą ir jų padengimą turtu.

Pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ fondas neturi pavaldžių, kontroliuojamų ar konsoliduojamų įstaigų.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ 1 560,7 tūkst. Eur – finansinės būklės ir grynojo turto pokyčių ataskaitoms;
- ✓ 196,9 tūkst. Eur – veiklos rezultatų ir pinigų srautų ataskaitoms.
- ✓ Reikšmingu dalyku 2025 metų fondo ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 2 proc. turto (tai sudarė 1 560,7 tūkst. Eur) finansinės būklės ir grynojo turto pokyčių ataskaitose ir 2 proc. pajamų (tai sudarė 196,9 tūkst. Eur) veiklos rezultatų ir pinigų srautų ataskaitose.

Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl pobūdžio, aplinkybių ar konteksto, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimai:

- ✓ pažymime, kad audito apimtis nebuvo ribojama.

Auditas atliktas:

- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad metinių ataskaitų rinkinyje nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių;

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus²⁹, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)³⁰.

Audito apimtis ir metodai

2025 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

- 2025 m. pradžioje turto buvo 66 839,5 tūkst. Eur, pabaigoje – 78 037,3 tūkst. Eur;
- 2025 m. pradžioje įsipareigojimų buvo 59 860,1 tūkst. Eur, pabaigoje – 67 975,2 tūkst. Eur;
- 2025 m. pradžioje grynojo turto buvo 6 979,4 tūkst. Eur, pabaigoje – 10 062,2 tūkst. Eur.

2025 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

- Fondas gavo 9 843,2 tūkst. Eur pensijų anuitetų įmokų pajamų ir patyrė 12 215,2 tūkst. Eur pagrindinės veiklos sąnaudų, iš jų:
- 8 047,9 tūkst. Eur sudarė techninių atidėjinių vertės pasikeitimas;
 - 3 669,9 tūkst. Eur sudarė pensijų anuitetų įmokų sąnaudos;
 - 497,4 tūkst. Eur sudarė valdymo ir administravimo sąnaudos.

2025 m. gautos įplaukos ir patirtos išlaidos:

- Fondas gavo 11 077,9 tūkst. Eur pensijų anuitetų įmokų įplaukų ir patyrė 4 225,8 tūkst. Eur pagrindinės veiklos išlaidų, iš jų:
- 3 672,7 tūkst. Eur sudarė anuitetų įmokų išlaidos;
 - 479,2 tūkst. Eur sudarė valdymo ir administravimo išlaidos;
 - 73,9 tūkst. Eur sudarė kitos išlaidos.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2025 metų ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- sričių, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika, nenustatyta.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

Pensijų anuitetų įmokų sąnaudų / išlaidų, pajamų / įplaukų, pinigų bei mokėtinų ir sukaupytų mokėtinų sumų srityse atliktas vidaus kontrolės procedūrų testavimas. Finansinio turto srityje 2023 m. atliktas vidaus kontrolės procedūrų testavimas, sudarant, sutikrinant ir užregistruojant investavimo sandorius (užtikrinimas gautas finansinės ir investicinės veiklos sričiai). Šio audito (2025 m.) metu apsispręsta naudotis 2023 m. atlikto testavimo rezultatais.

Fondas veikia naudodamasis bendra VSDF valdybos IS. VSDF audito metu vertinta, ar VSDF valdyboje yra nustatytos reikiamos IT bendros kontrolės ir apskaitos posistemio (FVS) taikymo kontrolės. Nustatyti aspektai, reikšmingi pokyčiai ir gauti vertinimai turi tiesioginę reikšmę fondo auditui ir yra taikytini jo vertinimui.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Ilgalaikio ir trumpalaikio turto srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos apimties detalieji testai ir analitinės procedūros. Vertinta, ar investuota laikantis teisės aktų.
- Ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų (techninių atidėjinių) bei pagrindinės veiklos sąnaudų (techninių atidėjinių vertės pasikeitimo, pensijų anuitetų įmokų, valdymo ir administravimo) srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus, atlikti detalieji testai ir analitinės audito procedūros.
- Pajamų ir įplaukų srityse, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus, atlikti detalieji testai ir analitinės audito procedūros.
- Išlaidų srityje atliktos analitinės procedūros ir mažos apimties detalieji testai.
- Pensijų anuitetų dydžio apskaičiavimo teisingumui įvertinti atlikti mažos apimties detalieji testai ir analitinės audito procedūros.
- Investavimo pelno ir iš kitų šaltinių gauto pelno apskaičiavimo, paskirstymo ir išmokėjimo anuitetų gavėjams teisingumui įvertinti – mažos apimties detalieji testai ir analitinės procedūros.
- Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos apimties detalieji testai ir analitinės procedūros.
- Metinių ataskaitų sudarymas – atliktos analitinės procedūros, siekiant gauti įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus.
- Audito tikslais gauta informacija iš kredito įstaigų apie fondo turto (pinigų) likučius, esančius atsiskaitomose sąskaitose 2025-12-31.
- Audito tikslais gauta informacija iš pensijų kaupimo bendrovių apie 2025 m. pateiktus prašymus dėl pensijų anuiteto įsigijimo ir dėl išmokos sutarties sudarymo.

²⁹ 2000–2899-ieji TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2026-04-28).

³⁰ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2026-04-28).

Audito apimtis ir metodai

– Audito tikslais gauta informacija iš pensijų kaupimo bendrovių apie pensijų fondo dalyvių, 2019 m. sustabdžiusių pensijų kaupimą, papildomas (pasirinkto dydžio) pensijų įmokas, kurias jie (ar jų darbdaviai už juos) 2019–2025 m. laikotarpiu tiesiogiai pervedė į bendrovės valdomo pensijų fondo dalyviui atidarytą pensijos sąskaitą.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas. Lietuvos bankas yra priežiūros institucija, vykdanči pensijų anuitetų mokėtojo veiklos priežiūros funkciją, kuri apima ir techninių atidėjinių apskaičiavimo metodikos tvirtinimą, todėl mūsų vertinimas apima techninių atidėjinių dydžio apskaičiavimą pagal metodiką, tačiau neapima pačios metodikos tinkamumo vertinimo;
- bendras ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus ir tai, ar šiose ataskaitose pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų VSAFAS ir PKĮ reikalavimus.

Valstybinio audito ataskaitos
 „2025 metų pensijų anuitetų fondo ataskaitų
 rinkinio finansinio audito rezultatai“
 2 priedas

Pensijų fondo dalyvio (ar jo darbdavio dalyvio naudai) įmokėtų papildomų pensijų įmokų teisinis režimas

Pensijų fondo dalyvio (ar jo darbdavio dalyvio naudai) įmokėtų papildomų pensijų įmokų teisinis režimas (PKĮ)						
Veiksmas			Tikslinė grupė	Papildomų įmokų teisinis režimas	Ar turtas apmokestinamas?	
					GPM ³¹	3 proc. atskaitymas
Galimybė pasitraukti iš kaupimo pereinamuoju laikotarpiu (2026–2027 m.) ir atsiimti paties dalyvio pinigais įmokėtas įmokas kartu su neigiama ir teigiama investicine grąža			Visi dalyviai	Įskaičiuojamos į dalyviui grąžinamą turto dalį	Ne	Ne
Galimybė vieną kartą dalyvavimo kaupime laikotarpiu atsiimti 25 proc. sukaupto pensijų turto dalį, bet ne didesnę kaip paties dalyvio pinigais įmokėtų įmokų sumos (investicinė grąža nėra įvertinama)			Dalyviai iki pensinio amžiaus / kuriems paskirta išankstinė pensija	Nėra įskaičiuojamos į galimą atsiimti turto dalį	Ne	Taip
			Dalyviai, sulaukę pensinio amžiaus		Ne	Ne
Galimybė baigti pensijų kaupimą:	pasirinkti išmokos rūšį	pensijų	Dalyviai, sulaukę pensinio amžiaus / kuriems paskirta išankstinė pensija	Įskaičiuojamos į bendrą dalyvio sukauptą turtą	Ne	Ne
	atsiimti pensijų turtą	sukauptą	Dalyviai, kuriems iki pensinio amžiaus liko mažiau nei 5 metai ir kurie sukaukę nepakankamai pensijų turto	Įskaičiuojamos į bendrą dalyvio sukauptą turtą	Ne	Taip
			Dalyviai, kuriems dėl rimtų sveikatos problemų kaupimas tampa itin sunkus ar betikslis	Įskaičiuojamos į bendrą dalyvio sukauptą turtą	Ne	Ne
Už papildomas įmokas dalyvis gali susigrąžinti sumokėtą GPM (iki 300 Eur), o darbdavys už sumokėtas papildomas įmokas dalyvio naudai – pasinaudoti pelno mokesčio lengvata. Esant tam tikroms sąlygoms, darbdavio darbuotojo naudai sumokėtoms įmokoms gali būti taikoma GPM lengvata.						
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktų nuostatas						

³¹ Gyventojų pajamų mokestis.

